

İÇİNDEKİLER

160 Hi-tech Ürünler:
Yeni teknoloji ürünleri162 3D Sensörler:
Elektronik gözler166 Uydu Net:
Uydu telefonları emrinizde

Saklanacak bir yer kalmadı

Teknolojinin gözü kulağı üzerimizde

Uydular mimiklerimizi görecektir kadar gelişti. Cep telefonlarımız ise ebeye yerimizi fısıldayan mızıkçı bir saklambaç arkadaşı gibi. Bütün dünya kameraların altındaki büyük bir yarışma evine mi dönüşüyor?

■ **GÜNÜMÜZDE GEÇEN CASUSLUK FİMLERİN-** de veya geleceği tasvir eden pek çok bilim-kurguda, göze batacak kadar belirgin bir gerilim unsuru vardır. Tüm insanların hakim otorite tarafından takip ve kontrol altında olduğunu veya olacağını vurgulayan bu tasvir, mutlaka tüm seyircilerin dikkatini çeker. Filmlerde kahramanlar, hatta sıradan insanlar bile gelişmiş teknoloji tarafından devamlı gözetlenmekte, takip edilmektedir.

Tony Scot'un Enemy of the State filminde kirli politikacıların kumpaslarından kaçmaya çalışan Will Smith nereye giderse gitsin üzerindeki uydulardan, peşindeki ajanlardan kurtulamıyordu. Daha yakın zamanda vizyona giren The Recruit'te ise CIA eğitmeni Al Pacino'nun, öğrencisine, cep telefonu açtığı sürece onu bulmalarının çocuk oyuncağı olacağını söylemesi elbette senaristin hayal gücüne değil, 2001 Ekim'inden itibaren Amerika'daki bütün cep telefonlarına GPS sistemlerinin yerleştiril-

mesini zorunlu kılan hükümet kararına dayanıyordu.

Senaristler seyirciyi etkilemek için bazen gerçekleri abartsalar da, teknolojinin imkanlarını eline geçirenlerin, diğer insanları gözetlemekten ve özel yaşamlarına girmekten çekinmediklerini bugünlerde fark ediyoruz. Avrupa, ellerinde kameralı cep telefonları ile plajlarda, sokaklarda, gece klüplerinde dolaşan milyonlarca röntgencinin özel hayatları tehdit etmesi sorununu manşetlerde tartışıp, yasa tasarıları hazırlaya dursun, ülkemizde de örnekleri olan, cep telefonlarından kullanıcıları takip servisleri abone toplamak amacıyla batı basınında reklamlara çıkıyor.

BIO KONTROL: Çocuklarınızın sağlığını saatin üzerindeki sensörler sayesinde internet üzerinden takip edebilir, nabzını, vücut ısını kontrol edebilirsiniz.

hi-tech

Popüler Teknoloji

İnsanları cep telefonları üzerinden takip etme fikri, önceleri masum bir ihtiyaç nedeniyle ortaya atıldı. 911 gibi acil yardım servislerini arayanların adreslerini bildirememeleri nedeniyle, yardım hattı operatörlerinin arayan cep telefonu kullanıcısının bulunduğu noktayı ekranında görebilmesi gerekiyordu ve Amerikan hükümeti 2005 yılında 911 acil yardım servisine cep telefonlarından yapılacak çağrılarının sayısının 150 milyonu aşacağını hesaplayınca, tüm cep telefonlarına GPS (Global Positioning System) sistemleri eklenmesi şart koşuldu. Bu gelişme, zaten baz istasyonları üzerinden bulunduğu bölge yaklaşık olarak tahmin edilebilen bir cep telefonu kullanıcısının yerini 90 metre hata ile tespit etme imkanı doğurdu.

Karar öncelikle casusluk filmleri yazan senaristlere ilham kaynağı olmuş gibi göründüyse de, casusluk örgütlerinin bu nimetten daha ilk günden itibaren yararlanmaya başladıklarını düşünmek iyimserlikten öte, saflık olarak kabul edilebilir. Ancak, uydulardan takip edilebilen cep telefonları mucizesi, sadece gizli haber alma örgütlerinin veya acil yardım servisleri operatörlerinin tekelinde kalmadı ve girişimci GSM operatörleri bu imkanı hemen karlı bir hizmete dönüştürdüler.

Şehir haritası üzerinde takip

Amerika'da Digital Angel ismi ile pazarlanan hizmet, kayıtlı GSM telefonlarının şehirdeki konumlarını ve hızlarını internet üzerinden takip etmeye imkan

UYDUDAN BAKIŞ: Günümüz uyduları geniş açıdan, detaylı görüntüye kadar dünya yüzeyini tarama yeteneğine sahip.

tanırken, sabahları okula gönderdikleri çocuklarının sağlıkları için endişe eden ebeveynler için de, çocuğun bileğine takılan sıradan bir saat görünümündeki sağlık kontrol birimleri üretildi. Bu seti satın alan ebeveynler, bütün gün ofiste çalışmak zorunda olsalar bile çocuklarının nabız atışlarını, vücut ısılarını, sağlık durumlarını, şehirdeki konumlarını anı anına takip edebilirken, örneğin çocuk önceden belirlenmiş sınırların dışına çıktığında ailesi hemen haberdar edilebilmekte. Yani dijital gözetleme, hiç kimseye zarar vermese bile, yüzyıllardır süregelen bir öğrencilik geleneğini, okul kırmayı tarihe gömmek üzere.

GPS saklanmayı imkansız kılıyor

Dışarıda oynamayı seven ve ara sıra başını alıp giden evcil hayvanlar veya sağlıklarından endişe edilen yaşlı akrabalar için de çözümler içeren bu sistemin biraz daha farklı versiyonları ülkemizde de kullanılıyor.

Öğrencileri evden okula, okuldan eve taşıyan öğrenci servislerinin hızlarını ve şehirdeki konumlarını internet üzerinden kontrol etmeye izin veren GPS vericileri bazı okul servislerine monte edilmiş durumda. Biraz farklı bir uygulama da, ofis dışında bulunmak zorunda olan çalışanlar için geliştirildi. Bu sistemle, tahsildarların veya teknik servis elemanlarının ihtiyaç olan bölgeye daha kolay ulaşmaları hedefleniyor. Bu arada, sokakları kameralarla do-

natıp, geçenleri yüz tanıma yazılımları ile taramak veya insanların derilerinin altına uydulardan takip edilebilecek kimlik chip'leri yerleştirmek gibi fikirler kimi eyaletlerde gündeme gelmiş ama kamuoyu tepkisi nedeniyle uygulanamamış olsa da, Amerika, teknolojinin insanlar üzerindeki etkisini görmek için hala iyi bir örnek kabul edilebilir. Digital Angel gibi servislere sadece çocuklarını merak eden ebeveynlerin değil, birbirlerini kıskanan ve bütün gün takip etmek isteyen çiftlerin de sıklıkla başvurduğunu görmek, insanların birbirlerine güveninin kalmadığının ve teknoloji imkan verdikçe başkalarını izlemek için her yolu deneyeceklerinin ispatı gibi görünüyor.

Ticari reklamlar fırsat kolluyor

Kıskanç aşıklardan, peşindeki gizli servis ajanlarından veya her adımını gözetleyen işvereninden saklanmanın yolunu bulsa da, cep telefonu kullanıcısını hala küçük bir tehdit bekliyor: Spam reklamlar.

Kablosuz ağ teknolojisi sayesinde, cep telefonu kullanıcısı bir ağın kapsama alanına girdiğinde tüm hareketleri kolayca takip edilebilecek. Örneğin bir alışveriş merkezini gezerken hangi mağazada ne kadar süre geçirdiği, yemek yediyse hangi restorani tercih ettiği, hangi filme girdiği gibi detaylar alışveriş merkezinin veritabanına kaydedildikten sonra, bu kullanıcının cep telefonuna ilgi alanlarına uygun reklam ve indirim kuponları gönderip göndermemek, kablosuz ağ yöneticilerinin insafına kalacak.

Neyse ki firmalar cep telefonu üzerinden pazarlama ve reklam yöntemlerinin geri tepeceğinden çekindiklerinden kimse bu bilinmeyene adım atmaya cesaret edemiyor. Ama bir gün cüretkar bir firma tüm riski göze alıp ilk denemeyi yaptıktan sonra, rekabet endişesindeki diğer firmalar da bombardımana başlayacaklar. Ve arkadaşlarına, eşine, dostuna, bütün gün evden veya ofisten dışarı çıkmadığını söyleyen bir kullanıcının telefonuna, o gün X mağazasını ziyaret ettiği için teşekkür eden bir reklam ve indirim mesajı geldiğinde, pek çok insan için özel hayatlarının özel kalmasını sağlayan "nezaket yalanları" baş ağrıtan birer soruna dönüşebilecek.

Bilgi için: www.digitalangel.net ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

ENDİŞE GİDERİCİ: Abonenin yeri, yönü ve sağlığı hakkında detaylı bilgiye internet üzerinden anında ulaşmak mümkün.